

Anton Pannekoek, "Het nationaliteiten- vraagstuk in Rusland" (1918)

Bron	3
Nieuwstijdingen [selectie].....	3
De nationaliteiten en de vrede	3
De onafhankelijkheid van Finland	3
De nieuwe commandant van Petersburg.....	4
De constituante	4
Ontruiming van de bezette gebieden	4
Laatste oorlogsnieuws [selectie].....	4
De vredesonderhandelingen.....	4
De wapenstilstand ter zee	4
De Russische onderhandelaars gecompimenteerd.....	4
Kroonraad te Berlijn	5
De Entente beraadslaagt	5
De termijn voor de Entente	5

De derde Russische revolutie betekent .... voor de inwendige economische ..... . Maar ook voor de uiterlijke vorm van Rusland een algehele ... . Het Russische rijk, zoals wij .... als ...voudig staatswezen ... is in de loop der eeuwen door de Tsaren-regering bijeen veroverd en bestaat dus uit de meest verschillende volken en stammen: om de kern van het oude Rusland voegden zich de Litouwers? en Oekraïners in het Z.W. de Tartaren en Kozakken in het Z. aan de Zwarte Zee, de door Duitse jonkers ..... oostzee-provincie, de wilde nomaden rond de Kaspische Zee en in Siberië, een deel van Polen dat reeds aan de Westeuropese cultuur deelnam maar onder de adelsheerschappij politiek ondergeschikt was, de Kaukasische bevolkingen en het kleinburgerlijk-boerse ...land. Al deze verschillende volken waren door het machtsgeweld van het Tsarisme beheersten, zonder overigens iets met elkaar gemeen te hebben. Zo was Rusland een geheel .... staat dan b.v. Frankrijk, Engeland en Duitsland. In deze landen was door het opkomen van een burgerij en .....righeid een gemeenschap van cultuur ..... van taal) ontstaan, die zich als een ... - nation.. uitte en aan het staatswezen innerlijke ...heid gaf. Zij zijn nation ....., d.w.z. politieke eenheden van ....., van ... nationaal bijenhorende .....

Daarentegen ? bestaan de staten die in Oost-Europa door vorstenfamilies bijeen veroverd, ... of bijeen...rfd zijn vóór er nog een spoor van kapitalisme of van een ..... burgerij was opgekomen, uit ..de naties?: ze zijn z.g. nationali...staten ... eigenlijk ... er van naties nog geen sprake, omdat .. die ..... nog geen sprake van een nationaal gevoel is verder dan dorp of district strekt zich b..... niet uit. Zo was het met Oostenrijk evenals met Rusland.

Doet dan het kolonialisme zijn intocht, komt er bourgeoisie en intelligentsia en met hen een nationali.....n naar eigen cultuur en groter macht dan omdat dit niet alle onderdanen van de staat maar alleen de volksstammen? met gelijke taal: vele naties ....den op in dit? staatswezen die met elkaar strijden om macht en invloed tegen en in de regering. Ieder weet hoe de nationalistische strijd de geschiedenis van Oostenrijk in de laatste dertig jaren beheerste w.... onder de nationaliteiten met hun belangen en wensen steeds? de ..... en het .... van deze naties is te ...erstaan. Het nationalisme werkt hier niet, als in de West-Europese ...de ...en ... .. ,dat de staat hecht .... mar als een element van ontbinding ..... en innerlijke strijd.

In Rusland is de kapitalistische ontwikkeling ..... dan in Oostenrijk van ..... een nationaal gevoel alleen .... Westelijke delen, in Finland? Polen?, in I.a.e.n en Oekraïne daarentegen is H..... onderdruk- .. dit met gruwe.... .... geschiedenis van Finland? .... en van de Oekraïne wist men in West-Europa nauwelijks? als apart volk.

Zodra het Tsarisme gevallen was, ... al deze volken - zover ze niet onder Russische? bezetting stonden ... het gevoel, dat zij nu vrij waren en gelijkwaardig? hun eigen weg konden gaan. .... en parlement de onafhankelijkheid want vroeger was Rusland ... . een persoonlijke natie - de Tsaar was grootvorst van Finland - met Rusland verbonden geweest. In Oekraïne ..de zich uit de burgerlijke klassen, waarschijnlijk met steun van de Sovjet in Kjev?, de "Rada" als provisorische regering van de Oekraïense republiek. Maar de regering van Kerenski verzette zich tegen dit streven - van haar burgerlijk standpunt terecht, want de uiterlijke macht van Rusland zou sterk lijden als het ... in onafhankelijke kleine staten uiteenviel; zij dreigde de Finnen en Oekraïners met geweld, als zij zich afscheidden. In deze strijd ondersteunden de Bolsjewiki de onafhankelijkheidseisen van deze volken.

Toen de regering van Kerenski viel en de sovjets in november het bewind in handen namen, sprak het dus vanzelf dat deze nieuwe regering aan Finnen en Oekraïners niets meer in de weg legde. Zij proclameerde het recht van iedere natie in Rusland, zich zelf te regeren als onafhankelijke staat, naar eigen believen. Dat betekent natuurlijk niet, dat eik deel zich tot een kleine staat zal constitueren, geheel los van alle anderen. Want bij de boeren en arbeiders, die nu de staat beheersen, ontbreekt elke reden en neiging, om deze staat tot een gesloten, gecentraliseerde eenheid te maken naar het type van de burgerlijke staten van West-Europa, afgesloten van en in vijandige tegenstelling tot anderen. Zij zullen als nationaal autonome landen, die vooral hun cultuur-aangelegenheden zelf moeten regelen, toch vele gemeenschappelijke economische belangen hebben, die hen tot een groter geheel samenbinden.

Trouwens, uit geheel het oude Rusland zijn afgevaardigden voor de Constituerende vergadering bijeengeroepen, om over de organisatie-vorm van het geheel te besluiten.

Zo eenvoudig deze oplossing van het nationaliteiten-vraagstuk lijkt, toch voert zij in de praktijk tot moeilijke conflicten. Terwijl in deze revolutie reeds een begin van overgang van kapitalisme tot

socialisme plaatsgrijpt, verkeert in grote gedeelten van het land de burgerlijke maatschappij eerst in opkomst, terwijl weer andere nog niet zover zijn — en deze gehele bonte wereld wordt meegetrokken in de grote klassenstrijd van bourgeoisie en proletariaat. Wanneer in een der nieuwe nationale staten een burgerlijke klasse heerst, zal zij zich wel eerst verbonden voelen met de arbeidersregering, die hen bevrijd heeft maar toch zal een tegelijk een gevoel van klassevijandschap maar al te licht opkomen.

Hier ligt de kern van de strijd met Oekraïne. De Rada voelt in de kwestie van staat en autonomie

geheel burgerlijk. Zij wil een grote, sterke staatsmacht, met een eigen Ieger en vloot, havens en zo groot mogelijk gebied. Zij proclameerde dadelijk dat geheel Zuid-Rusland tot aan de Wolga toe, en de kusten van de Zwarte Zee bij Oekraïne moesten behoren. Dat moest tot conflicten met de Petersburgse regering voeren, die al deze dingen niet als noodzakelijk bij de autonomie beschouwde, vooral toen de Rada de bolsjewistisch gezinde troepen liet ontwapenen, alle Oekraïense legerafdelingen voor zich opeiste en in Odessa wilde bombarderen. De Rada voelde als het ware, dat zijn met de socialistische regering in Petersburg in strijd zou raken, omdat haar eigen standpunt zo geheel verschillend was. En zij trok daaruit reeds de consequentie, als de kranten juist berichtten, door een verbond met de Kozakkengeneraal Kaledin te sluiten, de hoop der contra-revolutie, tegen wie troepen uit Petersburg afgezonden waren. Zo groeide een contra-revolutionaire coalitie, Kaledin en de Rada in het Zuiden, in het geheim ondersteund door de kadetten en de Entente gezanten, tegen het nieuwe proletarische bewind op — een coalitie, niet zonder gevaar, ondanks de geestdriftige dapperheid van de rode garden. Maar toch is het niet onmogelijk, dat een binnenlandse oorlog nog vermeden wordt. Ondanks de gewisselde uit..tu..s schijnt het, dat de regering in Petersburg het mogelijke doet, om met de Oekraïense Rada tot een schikking te komen. Want de Rada staat toch anders tegenover hen dan Kaledin; valt de Sovjet- regering en komt de bourgeoisie in Rusland weer aan het roer, dan is het met de onafhankelijkheid van Oekraïne ook uit, dus kan de Rada de kadetten en Kaledin toch niet met hart en ziel ondersteunen. Gelukt het dus, de strijd met Oekraïne minnelijk te regelen, dan kan alle militaire kracht tegen Kaledin en de kadetten, de werkelijke vijanden van de nieuwe orde, aangewend worden; om dan naderhand de innerlijke organisatie te regelen. Hoe dit zal lopen, moet de verdere ontwikkeling der gebeurtenissen leren.

Bron

A.P. ['t Nationaliteitenvraagstuk in Rusland](#) in De Tribune 3-1-1918.

Het eerste deel van het artikel is vrijwel onleesbaar op de scan van Delpher, Koninklijke Bibliotheek.

Transcriptie en aanpassingen aan hedendaags taalgebruik: F.C. mei 2024.

Uit hetzelfde nummer van De Tribune:

Nieuwstijdingen [selectie]

De nationaliteiten en de vrede

De president van de club der Tsjechische sociaaldemocraten heeft de president van het Oostenrijkse huis van afgevaardigden verzocht om de vertegenwoordigers van alle nationaliteiten en partijen in de rijksdag de mogelijkheid te geven zich over de vrede uit te spreken.

De onafhankelijkheid van Finland

Volgens mededeling van de rijkskanselier aan de Finse deputatie te Berlijn gaf Trotzky toezegging de Finse wensen betreffende onafhankelijkheid in te willigen.

De nieuwe commandant van Petersburg

Tot commandant van Petersburg is benoemd een matroos, Eremyef genaamd.

De constituante

Petersburg: De Oekraïense leden van de constituerende vergadering, ongeveer 100 man, vertrokken uit Kijef naar Petersburg.

Avksentief, lid van de constituerende vergadering, een van de voornaamste leiders van de sociaal-revolutionaire partij, is gearresteerd en naar de Peter- en Paulvesting gezonden.

Londen, 2 Jan.: De "Times"-correspondent te Petersburg meldt, dat de arrestatie van Avksentief grote opwinding veroorzaakte onder de sociaal-revolutionairen.

Ontruiming van de bezette gebieden

Petersburg, 1 Jan. De Russische gedelegeerden uit Brest-Litovsk te Petersburg teruggekeerd verklaarden, volgens de avondbladen, dat de Duitsers zich bereid hadden verklaard West-Rusland te ontruimen, maar weigerden hun troepen terug te trekken uit plaatsen als Riga en Libau, behalve als een algemene vrede tot stand komt.

Laatste oorlogsnieuws [selectie]

De vredesonderhandelingen

De Duits-Russische commissie voor sociale aangelegenheden zal over het onderling post-, telegraaf- en spoorwegverkeer onderhandelen.

Een Oekraïense deputatie kwam te Brest-Litovsk aan.

Ook de "Daily Chronicle" verneemt, dat in regeringskringen de voorstellen van Brest-Litovsk worden beschouwd als een nieuw feit.

De wapenstilstand ter zee

De "Lokal Anzeiger" meldt: De leiders van de Duitse marine commissie hadden een bespreking met Trotzky. Vrijdagmiddag is de eerste beraadslaging tussen de vertegenwoordigers van Duitsland en van de Russische marinestaf over de details van de wapenstilstand ter zee plaats gevonden.

De Russische onderhandelaars gecompimenteerd

De correspondent der „Kölnische Ztg." schrijft uit Berlijn over de Russische onderhandelaars bij de vredesonderhandelingen: Over het samenwerken met deze hebben wij van iemand, die de onderhandelingen heeft meegemaakt, het volgende gehoord:

De Russische onderhandelaars zijn geestelijk buitengewoon hoogstaand en beschaafde persoonlijkheden, die steeds openhartig en eerlijk onderhandelen. Natuurlijk konden zij in het begin de moeilijke, diplomatieke weg niet, maar zij hebben deze wel geleerd. Een essentieel kenmerk van de Russische onderhandelaars is, grijpen, dat zij weliswaar de vrede als middel tot het doel wensen, maar dat zij toch boven alles hun ideaal in de omvorming van de maatschappelijke orde in de wereld stellen.

Kroonraad te Berlijn

Naar gemeld wordt, heeft Maandag te Berlijn onder voorzitterschap van de keizer een kroonraad plaats gehad, die zich voornamelijk met de vredesonderhandelingen te Brest-Litovsk heeft beziggehouden.

Berlijn, 2 Jan.: Officieel. Hedenmiddag ontving de keizer de Rijkskanselier, Ludendorff, staatssecretaris von Rödern en staatssecretaris von K... mann [waarschijnlijk bedoeld: Max Hoffmann], ten einde hun gezamenlijke rapporten in ontvangst te nemen.

De Entente beraadslaagt

Uit Washington wordt aan de "Times" geseind: Tussen Londen, Parijs en Washington heeft een gedachtenwisseling plaats betreffende de vorm van het antwoord op de Oostenrijks-Duitse vredesvoorwaarden, zoals die door de Bolsjewiki aan de geallieerden zijn overgebracht. het is nog niet beslist of Wilson, Lloyd George en Clemenceau wel zullen antwoorden, maar in het bevestigend geval zal het antwoord overeenstemmen met Wilson's verklaringen en waarschijnlijk een herhaalde vaststelling van de oorlogsdoeleinden behelzen, in de vorm van een oproep tot de vijandelijke volken, over de hoofden hunner heersers heen.

De termijn voor de Entente

Het "Berliner Tageblatt" schrijft: De berichten over de plannen van de Entente zijn vol tegenspraak. Over het algemeen kan men aannemen, dat in de regeringskringen van Londen, Parijs en Washington geen verlangen bestaat om bij de afloop van de termijn van 10 dagen te Brest-Litowsk aan de vredesonderhandelingen deel te nemen. Misschien wil men een gemeenschappelijk antwoord aan de Centralen opstellen, om de vredesstromingen in eigen land enigermate tevreden te stellen. Waarschijnlijk zal men ook proberen officieus toenadering te zoeken in Petersburg bij de Bolsjewiki, om daardoor sterker invloed op hen te verkrijgen dan tot dusver het geval was.